

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених «Південноукраїнські наукові студії»

настрої, спосіб життя – неприродної Жадати від іншого покори, підпорядкування та максимальної відвертості – підступно. Якби я розуміла це раніше...» [4]. Саме Ліка надихає читачів жити сьогодні, мотивує думати, не зупинятися на досягнутому («Життя завжди здавалося мені випадковістю. Я й зараз вважаю, що треба благословляти лише один день, який розпочинається за вікном, і не замислюватися про два найближчих!») (Роздобудько І., Гудзик 2005).

Ю. Михайлюк зазначає, що філософія Ірен Роздобудько – це органічний зв'язок письменниці із навколишнім світом, де на рівні тіла верховодять почуття та емоції, а на рівні духу владарює мудрість, приходять усвідомлення того, що життя тим прекрасне, що воно – тільки момент вічності [3, с.107]. Слушно звучить думка Ю. Соколовської, яка описує роман «Гудзик» як психологічну драму, і це трактування повністю себе виправдовує [5, с.176]. У центрі твору – глибокий внутрішній світ героїв, складна композиція та несподівана інтрига. Любов, вірність, зрада в романі перехрещуються в одній часовій точці багатовекторного простору і стають рівновартісними в кожному вчинку головних героїв. А символічна назва «Гудзик» лише підкреслює дріб'язковість початку великих трагедій людського життя [5, с.176].

Отже, у романі Ірен Роздобудько «Гудзик» ми визначили та охарактеризували типи мовних особистостей Єлизавети Тенецької, Дениса, Ліки, які є кооперативними. Провідними цінностями для Дениса є кохання, свобода, незалежність, ніжність, правда. Мовна особистість Ліки сповнена протиріч: спочатку її цінності – сім'я, кохання, побут, друзі, після зради – втеча, робота, художнє ремесло. На лінгвокогнітивному рівні ми виокремлюємо в структурі її мовної особистості знання прецедентних феноменів, метафор, усної народної творчості.

Література:

1. Боринштейн Е. Р. Социокультурные пролегомены языковой личности / Е. Р. Боринштейн // Перспективы. 2014. – № 1 – С. 21-27.
2. Караулов Ю. Н. Русский язык и языковая личность / Ю. Н. Караулов. – Изд. 7-е. М.: ЛКИ., 2010. – 264 с.
3. Михайлюк Ю. Філософські мотиви у прозі Ірен Роздобудько / Ю. Михайлюк // Науковий вісник Чернівецького національного університету. Слов'янська філологія. - 2012. - Вип. 648-649. - С. 103-108. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvchnusf_2012_648-649_18
4. Роздобудько І. Гудзик / І. Роздобудько. – 2005 - Режим доступу: <http://booksonline.com.ua/view.php?book=174439>
5. Соколовська Ю. С. Особливості жанрових трансформацій прози Ірен Роздобудько / Ю. С. Соколовська // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Сер. : Філологія. - 2014. - № 1107, вип. 70. - С. 176-180. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhIFL_2014_1107_70_39.

Саницька В.Л., студентка факультету початкової освіти
Науковий керівник: проф. Петінова О.Б.
Університет Ушинського
м. Одеса, Україна

МУРАЛИ – ЦЕ НЕ ТІЛЬКИ МИСТЕЦТВО ВУЛИЦІ, А Й ФІЛОСОФІЯ

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

Мурали (від лат. *mūrālis* — «стіна») — це стилістичні зовнішні розписи на стінах та фасадах житлових будинків або промислових об'єктів, володіють характерними сюжетними композиціями та складною технікою виконання. Як правило мурали покривають усю площину поверхні й створюються з дозволу представників влади або на їх замовлення. Це, в свою чергу, призводить до отримання художниками гонорарів та дозволяє їм підписати твори справжнім ім'ям або псевдонімом, виключаючи настання юридичної відповідальності. Мурали можуть слугувати засобом вираження потягу до соціальних змін, вираження протесту або певних прагнень у суспільстві. Міський текст – набір специфічних значень, метафор та образів, наявних у міському просторі і, як наслідок, асоційованих із цим містом. Частиною цього тексту є і мурали. Україна, на рівні з іншими, є країною де живопис муралу розвивається та знаходить підтримку у суспільстві.

Муралізм в Україні став популярним в 2000-их роках ХХІ ст. Але ними швидко почали цікавитися українці. Я впевнена, що кожен із нас бачив хоч раз у житті мурал. Вони викликають неабияке захоплення і ми завжди хочемо розуміти, що саме символізує те чи інше зображення. Майже кожен мурал має й філософський підтекст. Сьогодні вуличне мистецтво, таке як мурали, впливає на нашу свідомість навіть сильніше, ніж телевізійна реклама, саме мурали захопили вулиці міста й красуються на багатоповерхівках. Простими словами, мурал – це величезне зображення (картина) на будинку. Подібні зображення присутні у багатьох великих містах.

Дослідження даної теми поки що перебуває на етапі становлення. В сучасних наукових працях міські графіті висвітлювали Ж. Бодрійяр, Д. Бушнелл, Д. Козловська, М. Купер, М. Лур'є, Я. Оледзькі, Г. Чалфант та інші. Психологічні, філософські і соціологічні аспекти графіті розкривали А. Белкін, А. Скороходова, Т. Щепанская, Р. Лахманн, П. Ковальські та інші. Протягом останнього десятиліття на мурали звернули увагу українські дослідники, а саме: І. Є. Головаха, Т. Г. Єрмакова, К. І. Станіславська та ін. На думку І. Поносова [10, с. 12], термін «стріт-арт», до якого відноситься об'єктне, матеріальне мистецтво (графіті, інсталяція, скульптура, муралізм та ін.) та процесуальне (наприклад, акція або перформанс) доцільно вживати стосовно практик, пов'язаних із осмисленням та «повноцінним переживанням» міського простору, перманентним взаємодії з ним. Проте, художник акцентує на важливості розрізняти в ньому практики, які, хоча й мають творчий початок, все ж не є мистецтвом і пропонує відносити до нього лише ті творчі практики, які взаємодіють з простором, виражають осмислення і чуттєвість вуличних процесів та систем, на противагу тим, які лише використовують місто в якості медіа простору. Деякі дослідники пропонують розуміти термін «урбан-арт» як загальний для усіх практик або робіт, виконаних в міському просторі, не дивлячись на їх естетичні, ідейні або технічні складові [10, с. 13].

Зазначаю, що будь-яке дослідження феномену графіті має міждисциплінарний характер, оскільки предмет знаходиться на перетині таких сфер гуманітарного знання як соціологія, психологія, філософська антропологія, етика, естетика, мистецтвознавство тощо [2, с.17].

Перша традиція представлена сучасною німецькою комунікативною філософією Ю. Габермаса і К.О. Апеля, популяризацію та подальший розвиток якої на українському ґрунті здійснює А. Єрмоленко [1, с.254]. А витоки другої знаходяться у німецькій класичній філософії з подальшим її розвитком в марксизмі. Рецепції такої традиції здійснює Б. Новіков [9].

Проаналізувавши останні дослідження та публікації, що стосуються цього питання, ми можемо зробити певний висновок щодо самовираження й філософії у муралізмі – це питання, яке привертає увагу вчених з різних галузей та куточків світу, й тільки нещодавно воно стало актуальним в Україні.

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених «Південноукраїнські наукові студії»

Мистецтво муралів у 2000-х роках набуло в Україні значної популярності. Поділяючи думку Е. Кірсанової, котра серед головних характеристик стріт-арту називає прагнення до боротьби за перерозподіл публічного простору, нелегальне захоплення міського простору й поверхонь, відкриту експансію та тотальне поширення нових символічних систем, кодів і образних повідомлень, протест, вільне висловлення думок на соціальні й політичні теми, нетривалість створених образів та балансування на межі мистецтва й вандалізму, можна визначити мурал-арт як окремий феномен урбаністичного мистецтва. Але з а досить короткий проміжок часу, велика кількість муралів потрапила до туристичних карт України й стала улюбленою частиною міського простору [5].

Муралами влучно прикрашають як старі будинки, так і новобудови. Вони містять в собі позитивні функції, а саме: вони роблять місто привабливим, естетичним, кольорові малюнки на стінах житлових масивів піднімають настрій їхнім жителям, роблять світ яскравішим. Такі зображення на великих будинках роблять їх більш комфортними, дружніми для візуального сприйняття, ближчими до сприймання людьми, будинки стають вже не такими сірими й одноманітними, як раніше. В Україні стріт-арт існує у різних формах — від тегів до художніх творів і трафаретного живопису, від несанкціонованого створення зображення на об'єктах державної або приватної власності, до творів за офіційним дозволом або на замовлення. Муралі містять в собі велику кількість таємниць. Пейзажі, портрети знаменитостей, філософські малюнки – сьогодні українські міста прикрашені по-новому. Фасади будинків більше не похмурі бетонні плити, які уособлюють безмовність та закривають горизонти, а гігантські полотна з неймовірними картинами.

Цікавим є й мурал, який має назву «Лабіринт». Його зобразив художник Рустам Салемгараєв на одному з будинків міста Київ. Мурал фактично зображає історію кожного: все життя розглядається як одна велика подорож, де постійно треба шукати нові рішення та виходи із лабіринта проблем. На малюнку мандрівник одночасно і подорожує, і шукає рішення всередині себе.

У Києві дуже велика кількість муралів, які мають філософський підтекст. Одним з таких є мурал, який має назву «Вісник». Також цей мурал має свою історію: ось вже понад 15 років у дворику на Рейтарській, мешкають 3 круки, які стали справжніми улюбленцями туристів та місцевих мешканців. Тож художник вирішив створити у тому ж подвір'ї мурал, який увіковічував би цей символ – згряя чорних воронів клює насіння, а посеред них стоїть білий птах. Філософське значення: білий птах є не лише уособленням несхожості на інших, а й символом добрих звісток та нового життя.

Відоме й своїми муралами місто Львів. Ось там є мурал, який має назву «Спектр». Його створив художник Тарас Довгалюк. Цікавим є тим, що іграшка-пружинка в свої часи була популярною, а тепер нею майже ніхто не цікавиться. Філософське значення: зобразивши її між двох рук всесвітньовідомої фрески, цим художник хотів показати нам, що життя циклічне й, на жаль, швидкоплинне [5].

Не можна звернути увагу й на мурал «Схід», який знаходиться в місті Одеса, а саме на 12-етажному будинку, на вулиці Академіка Глушка. Цей мурал можна розглядати і в рамках філософського вчення. Космос є філософською категорією, за якою світ є впорядкованою й структурно організованою цілісністю.

На будинку № 88, що знаходиться на вулиці Преображенській, одесити Вікторія Лайм і Андрій Ковтун зобразили на споруді сову. У давньогрецькій міфології сова була атрибутом богині мудрості Афіни; символом мудрості і пізнання сова стала тому, що її природна поведінка нагадувала спосіб життя філософів, ціллю яких було цілковите

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

усамітнення, а здатність сови бачити та чути в темряві зробили її ще й символом проникливості.

Сучасне місто осмислює буття в художніх образах, створює своєрідну систему творчих дій у повсякденному житті, завдяки чому відбувається перетворення середовища людського існування і, відповідно, виникає нова якість міського простору. Для практиків вуличного мистецтва перспектива пошуку різноманітних форм, які посприяли б артикуляції нової реальності сучасного міста, — одна з форм подолання структурних обмежень. За допомогою перетворення звичайної речі на мистецький об'єкт, сучасне мистецтво сигналізує про існування певного світосприйняття, яке вможливорює це перетворення [11, с.135].

Отже, можна сказати, що муралізм швидко проникнув до нашого життя. Він зацікавив не тільки суспільство, а й, зокрема, окремих філософів, які швидко почали шукати зміст цих зображень. Муралізм спонукає українських художників до постійної інтеграції, подорожей, пошуку нових способів самовираження у мультикультурному світі. Нині, майже у кожному з міст України є хоча б один мурал і він привертає велику кількість уваги жителів цього міста. Мистецтво відображає наявні та приховані соціальні процеси всередині суспільства і в багатьох випадках є передвісником великих змін у майбутньому. Стріт-арт виступає в ролі цікавого соціального явища в сучасних умовах тотальної глобалізації суспільства, коли індивідуум в такий спосіб намагається виокремити із глобального простору своє особисте «я».

Література:

1. Єрмоленко А. М. Комунікативна практична філософія. Підручник. – К.: Лібра, 1999. – 488 с.
2. Кайс З. В. Соціальна семантика урбаністичного світу: символіка графіті: автореф. дис. ... канд. філос. наук : 09.00.03; НАН України, Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди. – Київ, 2015. – 20 с. Київ, 2015. – 20 с.
3. Кайс З. Как вырождается граффити (Трансформации культуры аэрозольного баллона). Філософія і політологія в контексті сучасної культури. 2017. Т. 2, № 17. С. 123–130.
4. Lohman, J. (2001). The Walls Speak': Murals and Memory in Urban Philadelphia. Ph.D. diss. University of Pennsylvania. Retrieved from <https://repository.upenn.edu/dissertations/AAI3015339>
5. Львівський стріт-арт: «душа міста» чи банальне псування майна. (2016). [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://dyvys.info/2016/10/28/lvivskyj-strit-art-laquo-dusha-mista/>
6. Мурал (Mural). (2019). [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://termin.in.ua/mural/>
7. Муралі — втілення символічної влади для зміни образу міста. (2016). [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mistosite.org.ua/ru/articles/muraly-vt%D1%96lennya-symvol%D1%96chnoyi-vlady-dlya-zm%D1%96ny-obrazu-m%D1%96sta>
8. Мурал на Вінниччині. (2020). [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://rivne.media/news/u-seli-na-rivnenshchini-zyavitsya-mural-23753>
9. Новіков Б. В. Творчість як спосіб здійснення гуманізму : монографія – К.: НТУУ «КПІ», 2006. – 308 с.
10. Поносов И. Г. Искусство и город: граффити, уличное искусство, активизм. Москва: Юпитер-Импэкс, 2016. 208 с.
11. Рецензия на монографию Анохиной В.В. “Культурная традиция в парадигмах современной философии” (Минск: БГУ, 2014. – 235с.)